

„Egységesebbé kellene tenni a zenekari bérezési struktúrát”

Dr. Gyimesi László úgy véli, szükség lenne ágazati megállapodásra, közös platformra

A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének és a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének áprilisi közös elnökségi ülésén ágazati bérmegállapodásra tett javaslatot Dr. Gyimesi László. A főtitkár úgy véli, nagy lehetőséget jelent az együttesek között szétszított állami többlettámogatás, hiszen ez az összeg alkalmas lehet arra, hogy a szövetség és a szakszervezet kidolgozzon egy egységes keret-bérrendszert. Bár a tanácskozáson nem mutatkozott egyetértés ebben a kérdésben, a szakszervezeti vezető bízik abban, hogy a megállapodás valamilyen megoldással létrejön. Véleménye szerint az ágazati megállapodással az együttesek a döntéshozóknak is megmutathatnák, képesek egy saját, harmonikus rendszert megteremteni.

■ Miért döntött úgy, hogy ágazati bérmegállapodást javasol?

– Furcsa állapot figyelhető meg a szimfonikus zenekaroknál. Nagyjából az együttesek felében a zenészek közalkalmazottak, a többiek pedig munkaviszonyban látják el ugyanazt a feladatot. Az utóbbi években a közalkalmazottaknál generális problémát jelentett, hogy hosszú ideje nem mozdult az illetménytábla, és így nem emelkedett a bérük. Ezen változtatott a január 1-jétől megjelenő kulturális pótlék, amellyel átlagosan 15%-kal nőtt a fizetésük. (Hozzá kell, hogy tegyem, nagyon örömteli az előrelépés, de ez még messze elmarad a pedagógusok béremelési mértékétől...) Viszont a gazdasági társaságok által működtetett együtteseknél ez a béremelés nem történt meg. Ugyan nagyon jó, hogy végre több lett a muzsikások pénze, mégis mindez belső feszültséget generált, hiszen ugyanazért a munkáért, ugyanolyan végzettség mellett az egyik együttesben 15%-kal több lehet a garantált fizetés. Az volt a kiindulási pontom, hogy ezt valahogyan rendbe kellene hozni, tudva azt is, hogy a munkaviszonyban foglalkoztatott zenészek bérei sem egységesek. A közalkalmazotti béremeléssel párhuzamosan kapták meg a zenekarok és énekkarok az

összesen másfél milliárd forintos többlettámogatást.

Nyílt tehát egy új forrás, amellyel már kezdeni lehetne valamit. Egyébként a támogatás bejelentésekor, és a nyilatkozatokban a politikusok hangsúlyozták, hogy a támogatás fő célja a bérek javítása és a hangszerbeszerzés. Az is elhangzott, hogy a többlettámogatás beépül a jövő évi támogatásba. Az, hogy ebből a forrásból akár azonos garantált alapbér is születne, a saját felvetésem volt, mert úgy vélem, érdemes megnéznünk, hogyan lehetne egységesebbé, áttekinthetőbbé tenni a zenekari bérezési struktúrát. Ez húzódik meg a javaslatom mögött, s azt sem titkolom, hogy arra törekedtem, alakítsunk ki a zenészeknél is egy egységes szemléletű alapbérrendszert. Nem tartom helyesnek és méltányosnak, hogy az azonos feladatellátás mellett az döntse el a garantált bérek mértékét, hogy a munkáltató költségvetési intézmény vagy gazdasági társaság. Úgy vélem, mindehhez elfogadható kiindulási alapot jelentene a közalkalmazotti jogviszonyban foglalkoztatott művészeknek járó illetmény és kulturális pótlék együttes mértéke.

■ Hogyan fogadták az elképzelését?

– A javaslat kudarcát mutatja egyelőre

az, hogy amikor leültünk az elnökséggel az elképzelésről tárgyalni, a tagok egy része – elsősorban a gazdasági társaságok igazgatói – úgy gondolkodott, a Kjt. illetménytáblájához való igazodás számukra nem megfelelő megoldás. Nem tartották jónak, hogy a Kjt-t követve, az iskolai végzettség, valamint a foglalkoztatási idő számítson a bérszámításnál. Szerintük az, hogy valaki hány esztendeje foglalkozik valamivel, önmagában még nem jelent semmit... Ehelyett azonban nem javasoltak más szempontot. Az derült ki, hogy zenekaronként saját maguk akarják ezt a kérdést megoldani, ilyen vagy olyan technikával. Van, ahol a helyi szakszervezettel egyetértésben, van, ahol önállóan, van ahol jobban, és van, ahol talán még jobban... Úgy vélttem, ebben a helyzetben nincs esély arra, hogy bármilyen megállapodást kössünk.

■ A javaslatot ezek szerint a MSZZSZ elnöksége visszautasította, így nem vitték tovább a közgyűlésre...

– Talán ez így túlzás, hiszen ez a megbeszélés elsősorban puhatolózás volt, nem azonnali lépés, hiszen szakszervezeti oldalról még nem is volt semmilyen vitája. A javaslatot anélkül kezdeményeztem, hogy erről bármely testületünkkel egyeztettem volna. A javaslat mindezek ismeretében a mi vezető testületünk elé is került. A terv az volt, hogy később, amikor majd ismét kétnapos találkozót szervezünk Zamárdiban a zenekari igazgatók és a szakszervezeti tisztségviselők számára, akkor a jelenlévők elé visszük a tervet, megvitatunk minden érvet, s akár már dönteni is lehet az elképzelésről...

■ A többlettámogatással foglalkozó körkérdésből kiderült, több együttes amiatt aggódik, hogy ez a pluszpénz csak erre az esztendőre szól, ezért nem építik be az alapbérbe.

– Nagyon konkrét ígéretetek vannak arra vonatkozóan, hogy ezt a pénzt az együttesek megkapják jövőre is, és ismer-

hozzáfűzte – igazságos elosztásra törekednek. *„Ebből fedezzük a megemelt minimálbért, valamint helyreállítjuk a bértörődés miatt beállt aránytalanságokat. (Hét kategóriából 4-et érintett a minimálbér-emelés).”*

A Szent István Király Szimfonikus Zenekarnál a többletforrást teljes egészében bérré fogják felhasználni, mivel megemelkedett a minimálbér, ezért jelentősen nőtt a zenekar bérköltsége.”

A Kodály Filharmonia Debrecen részéről Somogyi-Tóth Dániel a következőkben foglalta össze terveiket:

„A legfontosabb hangszerbeszerzéseket és a munkakörülmények javítását (klimatizálás, új zenekari székek stb.) tavaly végrehajtottuk, ezért biztos, hogy alapvetően bérré fordítjuk a kiegészítő támogatást. Valamennyi forrást azonban elkülönítünk további hangszerbeszerzésre, hangversenyrendezésre és marketingre is.”

A Miskolci Szimfonikus Zenekar ügyvezetőjétől, Szászné Pónuzs Krisztinától megtudtuk:

„Az állami támogatás körülbelül egyharmad részét fordítjuk béremelésre. Tekintettel arra, hogy jelenleg egy évre szól a támogatási szerződés, így igyekszünk maximálisan kihasználni. A bérek mellett a szakmai feladatellátásunkhoz szükséges eszközpark bővítésére és pótlására szánjuk, amelyből új hangszereket, hangterelőket és egyéb technikai eszközöket tervezünk beszerezni. Erre hosszú idő után először lesz anyagi lehetőségünk.”

A Szegedi Szimfonikus Zenekarnál Lukácsné Gyöző szintén úgy tájékoztatta lapunkat, hogy bérré költik a 90 millió forintnyi támogatást, de ők is csak erre az évre számolnak vele.

A Budafoki Dohnányi Zenekarnál Hollerung Gábor is hasonló megoldást vázolt fel. Az összeget bérfelállításra fordítják, hiszen náluk a legnagyobb gondot az jelenti, hogy az állami támogatásuk összege nem elegendő a bérköltségükre, még ezzel az emelt összeggel sem... Hozzátette, ahhoz, hogy a zenekar fenntartsa magát, emberfeletti teljesítményt kell nyújtaniuk, általában már heti három koncerten lépnek pódiumra. Ennyi munkáért tisztességes bért kellene adnia a muzikusoknak. Azt is elmondta, némi öröm a többlettámogatás miatti öröm-

ben az, hogy a 15%-os bérfelállítást a közszolgálati szférában megkapták a zenekarok, a többiek azonban nem... Az olló, ami a BDZ valós teljesítménye és anyagi támogatása, illetve más együttesek és az ő szubvenciójuk között nyílt, ezzel a plusz pénzzel sem zárul kisebbre. A karmester ennek kapcsán megemlítette még azt is, hogy ugyanakkora összeget kapott egy negyven embert vagy még annyit sem foglalkoztató együttes, mint ők, ahol közel százan dolgoznak...

A Duna Szimfonikus Zenekar művészeti vezetője, Szklenár Ferenc szerint az együttesnél 2002-ben volt utoljára olyan bérendezés, amely mindenkit érintett. Idén 21 kollégának – leginkább a fiataloknak – lehetett korrigálni a fizetését, hogy elérjék a 161 ezer forintos garantált szakképzettségi minimálbért. A „középkorosztály” megmaradt az egykori közalkalmazotti bérével, alig néhány ezer forinttal a 160 ezres fizetések felett.

Az EMMI által adott 40 millió Ft-os keretet a munkáltató, a Duna Palota nem tudta alapbér-emelésre fordítani, mert nem kaptak egyértelmű jelzést arra, hogy a továbbiakban is rendelkezésre áll majd ez a forrás. Így művészeti pótlékként kerül folyósításra az összeg. A keret nagyobb részét szociális szempontok alapján szinte egyenlően osztják el, egy kisebb részt a szólamok egyenlőtlen teherviselésének díjazására fordítják. A jelenlegi pótlékokat is tartalmazó bruttó bére alapján minden tag áprilistól decemberig fix emelést kapott, a következő differenciálással: zenekari tagok 20%, szólamvezetők 23%, koncertmester, valamint 2 fő kiegészítő feladatot is ellátó zenész kolléga 25%.

A negyven millió forintból megmaradó körülbelül 17 milliót a zenekari tagok a teljesített próbák, és koncertek alapján fogják megkapni.

Erre egy pontrendszer dolgoztak ki, amelyet napi jelenléti íveken rögzítenek, igyekezve minden szituációra megfelelő szabályokat kidolgozni. Véleménye szerint megéri a pontrendszerrel járó nagyobb adminisztráció, mert így azokhoz jut a pénz, akikre a legnagyobb terhelés hárul.

Amennyiben 2018-ban is rendelkezésre áll forrás a művészeti pótléokra, akkor több új elemet is be lehet majd építeni, amelyek nemcsak a végzett munka mennyiségét hivatottak honorálni, hanem tovább erősíthetik a minőségi munkát, és

a zenekari muzikusoktól elvárható maximális szakmai fegyelmet.

Mivel a régi, 2002-es bértáblában a tagok kor és végzettség alapján lettek besorolva, ez jelenleg sok feszültséget okoz... Ugyanazt a munkát 15 éve több 10 000 forintos eltéréssel végzik kollégák szólamokon belül, és az életkor előre haladtával ezt a helyzetet jogosan nehezményezik azok, akik megrekedtek egy 170 ezer forintos bruttó fizetésnél.

A Zenekar kérdésére a **Szolnoki Szimfonikus Zenekarnál** a következő választ adták: *„Az első részt bérkiegészítésre költjük, mivel az önkormányzati támogatás nem fedezi a béreket és a megemelkedett garantált bérminimumok összegét. Bár az önkormányzat biztosítja számunkra a növekményt, de ezzel együtt is több mint 20 millió Ft hiány mutatkozik az önkormányzati támogatás és a megemelkedett bérek között. A támogatás második részét egy kiemelt művészeti programra fordítjuk: június 6-18. között rendezzük meg első alkalommal a Nemzetközi Karmester és Karnagy Mesterkurzust. A zenekar vezetése befektetésként tekint erre a programra, s a jövőben mindenképpen szeretnénk – az évadok állandó művészeti programjaként – hagyományt teremteni ezzel a kezdeményezéssel. A támogatás fennmaradó részét pedig az október 2-án rendezendő kortárs zenei est finanszírozására fordítjuk, mely alkalomra zeneműveket íratunk és vendéglőadókat hívunk.”*

A Savaria Szimfonikus Zenekarnál is többféle módon használják fel a pénzt. Kiss Barna a következőkről tájékoztatta lapunkat: *„Az állami többlettámogatást két területen próbáljuk meg hasznosan elkölteni. A fenntartóval folytatott egyeztetések eredményeként az eredeti költségvetésben biztosított, dologi kiadási rovatból átkerülhet egy meghatározó nagyságrendű összeg a személyi kiadások sorára. Így igaz, hogy csak ideiglenes, a támogatás által lefedett időszakra, de lehetőségünk nyílik az alapberek emelésére – munkáltatói hozzárendelésként próbáljuk meg kiigazítani a közalkalmazotti bértábla jelenlegi egyenlenségét. Ezért világosan látszik, hogy a többlettámogatás összegéből kell majd fedeznünk a dologi kiadásaink nagy részét - tovább fejlesztjük a hangszerparkot. Ez az összeg nyújt lehetőséget az ösztönösségtől kissé átalakuló bérletstruktúra magas színvonalú megvalósításához, de minden bizonnyal*

felhasználunk belőle a Bartók Fesztivál és az Iseumi Játékok kiadásainál is.

Természetesen az összeg egy részét, hozzávetőlegesen a 25%-át, bérjellegű juttatásra fordítjuk: kialakítunk egy „Spielgeld” rendszert, ami egyértelműen a „mennyiség” mutatók alapján kerül kiszámításra.

A Budapesti Filharmoniai Társaság Zenekaránál Tóth László ezt válaszolta:

„A BFTZ-nek számos olyan lemaradása, adóssága van, amit az elmúlt hónapokban elkezdtünk ledolgozni. Egy részről az online megjelenésünket, honlapunkat, arcu-
lati elemeinket szükséges véglegesíteni. A legnagyobb múltú együttesként pedig óriási feladatunk a kultúrtörténeti hagyaték feldolgozása, digitalizálása, ami szintén elkezdődött. Minden kortörténeti dokumentumot digitalizálunk, és minél szélesebb körben nyilvánosságra fogunk hozni. Ezek természetesen nem jelentős kiadások.

Mi is leginkább a saját szervezésű koncertek tiszteletdíjának emelésére fogjuk felhasználni a támogatást. Jövő évadban kamarazenei sorozatot rendezünk több helyszínen, és várhatóan 3-4 saját szervezésű zenekari koncertre is készülünk az Operaházon kívül.

A harmadik, de talán legfontosabb felhasználási mód az ifjúsági beavató sorozatunk lesz. Mint a korábbi interjúban is említettem, egyedi sorozatot tervezünk a gimnáziumi korosztály számára. A program kitalálására már összeült egy szakmai csapat, és már a részletek kidolgozásánál tartunk. Természetesen ezeken a programokon is a tagjaink fognak játszani, alkalmanként 12 fővel számolunk.

A legtöbb zenekarnak ez a támogatás inkább kiegészítés, amiből jobb körülményeket tudnak teremteni muzsikusaiknak. A mi esetünkben ez a támogatás egy újrakezdéshez nyújt segítséget, és nagyon remélem, hogy egy év múlva mindenki számára látható eredményt tudunk felmutatni.”

Megkeresésünkre az Óbudai Danubia Zenekartól lapzártáig nem érkezett válasz, a Győri Filharmonikus Zenekar nem kívánt lapunknak válaszolni arra a kérdésre, hogy mire költik a többlettámogatást.

Arra a kérdésünkre is eltérőek voltak a vélemények, hogy a többlettámogatás révén mennyire sikerül megállítani a zenészek pedagóguspályára történő elvándorlását. A debreceniek szerint „ezt csak

hónapok elteltével tudjuk megválaszolni. Nagyon reméljük, hogy a tanári életpályamodell ismert hatásai érezhetően csökkenni fognak, különösen, hogy az információk szerint a jövőben további növekedés várható a minisztériumi szerepvállalásban.”

A Duna Szimfonikusok vezetője így vélekedett: „Mivel nagyon alacsony szintről kezdtük a bérek korrekcióját, nálunk ez a 40 millió forint nem elegendő arra, hogy versenyre kelljünk a hazai pedagógus bérekkel...”

Arra végképp nem, hogy a külföldön leginkább elismert modellre átváljunk, ahol minden zenekari posztnak, minden széknek megvan a megállapított bére, és erre lehet üresedés esetén próbát játszani, akár belső tagnak is, aki a ranglétrán előre szeretne jutni.

Kiss Barna, a Savaria Szimfonikusok igazgatója szerint sem lehet a kérdésre egyértelmű választ adni. „Nagyon remélem, hogy a szakma szeretete és a lényegesen megváltozó pénzügyi feltételek hatására lesznek visszatérők, és olyan fiatal muzsikusok, akik talán megérik a lehetőséget, és szívesen vállalnak munkát egy vidéki együttesnél.

Az alapbéreket a közalkalmazotti tábla százalékos mutatói szerint alakítjuk ki, idén a diplomás minimálbért vesszük alapul az F1 kategóriában. Ha az előrejelzéseknek megfelelően megmarad az elkövetkező években is a többlettámogatás, akkor talán tartani tudjuk ezt az elvet. Az alapbérekhez járuló szakmai pluszjuttatásokat, pótlékokat idén biztosan az eddigi összegek kétszeresére tudjuk emelni, ez is egy komoly fegyvertény.”

A Miskolci Szimfonikusok vezetőjének tájékoztatása szerint a zenészek között nagy számban vannak jelenleg is olyanok, akik pedagógusként is tevékenykednek. „Egészen más típusú motiváció egy művész számára a tanítás, mint a nagyzenekari munka. Azt gondolom, hogy ha valaki jobban érzi magát a pedagógus pozícióban, akkor az el fog menni így is, úgy is. Úgy érzem, hogy a zenekarban alapvetően jó a közhangulat, s bízom benne, hogy szakmailag is jól érzik magukat a muzsikusaink. A várostól és az államtól kapott béremelés által pedig érezhetik a megbecsülést!”

R. Zs.

Mechler Anna: In memoriam Cziffra György

Ősz van...fáradt légy zümmög...kifakultak a fények,

Lázás gyermek fekszik a priccsen a pesti barakkban.

Homloka izzad, az arcán lázrózsák tüze lángol, Mellkasa hullámoz, ahogy ébren küzd levegőért.

Anyja teát főz. Aggódón hallgatja, zihál-e, Vagy tüdejében a görcs szünetet kér, fogja a légzést...

Nővérét a nyomorban egy dolog élteti: vett egy

Hangszert! Zongora áll a sarokban, ott gyakorolgat,

D-dúr skálát játszik, a légy beledong a szünetbe...

Közben a gyermek karja mozog, kicsi ujjai járnak,

Mintha az ő keze futna a billentyűk pepitáján, S fájdalomában felszisszen, ha a cisz feketéjét

Nővérenek az ujjá kihagyja, helyette a cé szól...

Nyílik az ajtó. Apját hozta az est a barakkba, Nézi a légszomjtól fuldokló néma fiúcskát.

Meggógyul? Vagy a láz elemesztí a gyermeki testet?

Bár tudná, mire szánta a sors, mi a célja szegénnyel...

Ő lesz majd, aki cirkuszban lép fel, csodagyermek,

Zongorajátékán álmélkodnak a lelátón?

Ő lesz majd, aki Recsk zord kőbányáiban izzad, Lány futamokra való keze mázsás tömböket omlaszt?

Épp csak nyolc éves lesz, s már Akadémia várja?

Ő lesz majd, aki szerte a földön hírnevet épít?

Vagy besorozzák – elsőzik, őt zargatja a törvény,

Kényszermunkán, rabszolgának szánja az élet?

Ő lesz majd, aki ötvenhatban úgy muzsikál, hogy

Koncertjével a lelkét adja a forradalomnak?

Bármi lehet még – akkor, hogyha megéri a reggelt.

Lázálmában zongorabillentyűk kavarnak, Anyja a forró arcát D-dúrban borogatja...

Nyirkos az angyalföldi barakk, kifakultak a fények.

Lapunk munkatársa, Dr. Mechler Anna ezzel a versével a XX. Aquincumi költőversenyen Arany koszorú díjat nyert.